

IV. MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA / KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO

Konferencijų apžvalgos / Konferencje

TARPTAUTINĖS MOKSLINĖS KONFERENCIJOS „KALBOS BŪTIS KULTŪROJE IR VISUOMENĖJE – 5 / ЖИЗНЬ ЯЗЫКА В КУЛЬТУРЕ И СОЦИУМЕ – 5“ APŽVALGA

Viktorija Makarova
(Lietuva / Litwa)

2015 metų gegužės 29–30 dienomis Maskvoje įvyko Rusijos mokslų akademijos Kalbotyros instituto ir Rusijos tautų draugystės universiteto V-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Kalbos būtis kultūroje ir visuomenėje“.

Konferencijos atidaryme plenarinius pranešimus pristatė gerai žinomi Lietuvoje (dažnai cituojami Lietuvos kalbininkų darbuose, publikavusieji savo darbus žurnale *Respectus Philologicus*) mokslininkai **Josifas Sterninas** (Voronežas) ir **Viktorija Krasnych** (Maskva). J. Sternino pranešimas buvo skirtas žodžio semantikos aprašymui pasitelkus lingvistinį interviu. Pirmoje pranešimo dalyje aptarti lingvistinio stebėjimo, lingvistinio eksperimento, apklausos ir interviu ypatybės. Antroje dalyje J. Sterninas pateikė žodžių *внедорожник* (‘visaregis’) ir *джип* (‘džipas’) bei *врач* (‘gydytojas’) ir *доктор* (‘daktaras’) aprašymus. V. Krasnych kalbėjo apie skirtingus kalbos fenomenų tyrimo aspektus: psicholingvistinį (L. S. Vygotskij, E. F. Tarasovas, A. A. Leontjevas), lingvokultūrologinį

(V. N. Teliija), psicholingvokultūrologinį (V. V. Krasnych), kompleksinį humanitarinį.

Plenariniame posėdyje pranešimą taip skaitė rusistams gerai žinoma mokslininkė **Aleksandra Zalevskaja** (Tverė). A. Zalevskaja kalbėjo apie metakalbinės sąmonės vaidmenį skiriant morfologinius variantus (pvz., *учителю* (‘autoritetai’) ir *учителя* (‘mokytojai’)). Apie džiaugsmo konceptualizavimą rusų ir vietnamiečių kalbose kalbėjo **Marija Kovšova** (Maskva). **Alla Kirilina** (Maskva) papasakojo apie etnonimų funkcionavimo ypatybes interneto komunikacijoje. **Jelena Miagkova** (Tverė) pristatė pranešimą apie vidinės metakalbos modeliavimą. **Irina Šapošnikova** (Novosibirskas) pasidalino Sibiro ir Tolimųjų Rytų rusų kalbos asociacijų duomenų bazės sukūrimo rezultatais.

Konferencijoje dirbo šešios sekcijos: *Kalbinė sąmonė kaip tyrimo metodologija*, *Kalbinės veiklos psichinių mechanizmų modeliavimas*, *Etnopsicholingvistika ir tarpkultūrinės komunikacijos problemos*, *Bendražmogiškosios vertybės / antivertybės*,

Kalbinis poveikis kaip sąmonės formavimo priemonė, Bendravimo Interneto specifika. Diskutuoti buvo galima prie apvaliojo stalo *Rusų–kitos kalbos bilingvizmas*.

Keletą žodžių vertėtų tarti apie sekcijos *Bendražmogiškosios vertybės / antivertybės* darbą. **Irina Bubnova** (Maskva) kalbėjo apie žodžio *nampuomuzm* ('patriotizmas') prasmės transformavimą rusų kalboje. Pranešimo išvadose nuskambėjo prognozė, kad netrukus žodis *nampuomuzm* ('patriotizmas') galutinai bus sukompromituotas ir priskirtas prie antižodžių sąrašo. Apie projektą, skirtą rusų, baltarusų, lenkų vertybių palyginimui, pasakojo **Olga Dolgich** (Maskva) ir **Lukaš Salski** (Lodzė). Autoriai kartu su kolegomis iš Minsko sudarė sąrašą, į kurį įtraukė 32 vertybes (antivertybes): tikėjimas, valdžia, taika ir t.t. Šiuo metu dirbama ties tinkamiausia šių vertybių aprašymo ir palyginimo metodika. Apie šiuolaikinio rusų (Maskvos studentų) jaunimo vertybinius prioritetus kalbėjo **Elmira Žamaletdinova** (Maskva). Tyrimas parodė, pavyzdžiui, kad buitinių rusų jaunimo elgesį reguliuoja sėkmės, materialinės gerovės, šeimos, draugystės, saugumo vertybes. Tačiau identifikuojant save svarbesnės pasitikėjimo ir išsilavinimo vertybės. **Faina Kartaškova** (Ivanovo) pristatė šiuolaikinio vokiečių jaunimo prioritetus apibūdinant žmogų. Pavyzdžiui, jauni vyrai labiausiai nepritaria tokioms žmogaus savybėms, kaip kvailumas

ir nuobodumas, o jaunos moterys – kvailumui ir nepatrauklumui. **Marina Lappo** (Novosibirskas) pasakojo apie eksperimentą, kuris parodė, kad profesijos solidarumo jausmas turi įtakos situacijos vertinimui. **Viktorija Gruzdeva** (Maskva) kalbėjo apie rusų ir italų pasaulėvaizdį remdamasi patarlėmis ape draugystę. **Larisa Borisova** (Maskva) pasakojo apie vertybinių konceptų analizės problemas. Šios **apžvalgos autorė** kalbėjo apie nominacijų pasirinkimą (pvz., *separatistai* ar *gynėjai*) bei skirtingas to paties reiškinio (pvz., *Vakarai*) konotacijas Lietuvos bei Rusijos medijų diskursuose.

Pranešimų buvo klausoma entuziastingai, užduota daug klausimų, pranešėjai buvo kalbinami net pristatymų metu. O tais atvejais, kai klausytojai nepritarė pranešėjo tezėms, nepritarimas buvo išreiškiamas labai emociškai ir negailestingai. Pranešėjų išsakytos idėjos perša mintį, kad mokslininkų kovą už tiesą visiškai atitinka pastebėjimas (pavyzdžiui, Annos Vežbickos) apie rusų kalbinio elgesio ypatumus: platų jausmų diapazoną ir norą patobulinti pasaulį, skleisti tiesą. Šias mintis patvirtino ir naujausių Rusijos mokslų akademijos Kalbotyros instituto ir Rusijos tautų draugystės universiteto mokslo darbų paroda bei Rusijoje ir už jos ribų garsus mokslinis žurnalas *Psicholingvistikos klausimai / Вопросы психоллингвистики*, kurio naujausius numerius galėjo gauti visi norintys.